

Мисрда таълим системаси 12 йилликдир. Боғчадан кейин 6 ёшга тўлган болалар беш йил давомида бошланғич таълим даврини босиб ўтадилар.

“МИСРДА ОНАЛИК ВА БОЛАЛИКНИ БИР ЭМАС, БЕШ ТАШКИЛОТ МУХОФАЗА ҚИЛАДИ”
2-БЕТ

Шунга қарамасдан “Хандобус” ҳайдовчисининг савий-ҳаракатлари тўғрисида у яхшигина таъмирланиб, яна ўз йўналишини давом эттиради. Уйлаймизки, “Хандобус” сиз — кулги шинавандалари билан янада мустаҳкамроқ кўприк ўрнатади.

“ХАНДОБУС”
3-БЕТ

Бошда, ваҳимали қоронғулик бўлди. Вақт ўтиши билан қоронғулик чекиниб оймомо чиқди, атрофга ойдинлик инди, шунда кўм-кўк майсазорда ўн-ўн беш чоғи қизалоқ фаришталарни кўрдим.

“ЯШАЛМАГАН ҚИРҚ КУНЛИК УМР”
4-БЕТ.

ТОҶИГ ҲОЛДУЗИ

№ 5
(6567)
8 феврал,
1994 йил
Сотувда эркин
наرخда.

Ўзбекистон Болалари Ва Ўсмирларининг газетаси

Тошкентнинг Дархонариқ мавзеида, шундоқкина автобус бекатининг биқинида, уч қаватли бино бор. Ярим асрдан ортиқ вақтдан буён қад кўтариб турган бу бинога

тўғарақлардан фарқи шундаки, болалар ўзлари севган хунарлари билан шўғулланибгина қолмай, бир томондан шу хунарни санъат даражасига олиб чиқишга интилсалар, иккинчи томондан — хунар ва санъатнинг тарихи, анъанавийлиги ҳамда миллий маданиятнинг ажралмас бўлаги экани ҳақида пухта маълумот оладилар. Тўғарақларнинг раҳбарлари ҳам бир пайлар шу марказда таълим олган истеъдод соҳибларидир. Ана шундай истеъдод соҳибларидан бири, машҳур наққош Маҳмуд Тўраевнинг шогирди

Босқичма-босқич бажариладиган ишларга кунт қилиш керак. Бу ишда эҳн ва диққат билан бирга юракдан берилиш, чизилаётган нақшни дил-дилдан ҳис қилиш катта аҳамиятга эга. Бунинг учун шубҳасиз, истеъдод лозим. Сўхбатилла Каримовнинг ана шундай истеъдодли шогирдларидан бири 97-мактабнинг 10-“Б” синф ўқувчиси Саидқобил Гойиқовдир. У яратган марғула ва ислимий нақшлар кишининг кўзини қувонтиради. “Барака топ”, “Устозингга раҳмат”, дейсан беихтиёр киши. Ижодиёт

олаётган ўқувчиларнинг бир йиллик меҳнатлари намоёиш этилади. Бундай кўрғазмалар одатда фақат ота-оналардагина эмас, балки ҳамма томошабинларда ҳам катта таассурот қолдиради. Ўқув йили охирида битирувчи талабалар учун синов имтиҳонлари ўтказилади. Имтиҳонларни муваффақиятли топширган ўқувчиларга шаҳодатномалар берилади. Бу шаҳодатномалар республикамиз санъат олийгоҳлари ва коллежлари учун йўлланма вазифасини ўтайди. Шаҳар болалар ва ўсмирлар ижодиёти маркази тўғарақларининг қатнашчиларига қараб, уларнинг баланд руҳ ва гайрат билан хунарамандчилик ҳамда санъаткорлик сирларини ўрганаётганликларини кўриб, кишининг юраги қувончга тўлади. Чунки, улар ҳозирги иқтисодий қийинчиликлар шароитида енгил пул топиш йўлига ўтиб сақич, сигарет каби майда-чўйдлар билан чайқовчилик қилаётган баъзи болалардан, фарқли ўлароқ, ўз вақтлари ва гайратларини мустақил республикамизнинг маданий равнақига ҳисса қўшишга қаратганлар. Уларнинг меҳнати ва вақти беҳуда кетмайди, зотан хунарамандчилик ва санъаткорлик сингари миллий анъаналарнинг умри боқийдир.

Нафис санъат маркази

Сўхбатилла Каримовдир. Сўхбатилла устозидан наққошлик санъати сирларини ўрганди. Наққош меҳнатининг машаққатини ҳам, қувончини ҳам бошидан кечирди. 1990 йилдан бошлаб Сўхбатилла Каримов ўзи таълим олган ижодиёт марказида наққошлик хунаридан дарс бера бошлади. Унинг орзуси — қадим ота-боболаримиздан қолган бу нафис санъатни келажак авлодга ҳам етказишдир. Бугун Сўхбатилла бошчилик қилаётган тўғарақда йигирмадан ортиқ ўқувчи бор. Болалар бу хунарни жуда севиб ўрганмоқдалар.

Наққошлик мураккаб хунар.

марказидаги ҳамма тўғарақларда ҳам ана шундай ажойиб устозу шогирдларни кўриш мумкин.

Ижодиёт марказидаги машғулотлар ҳам, бошқа таълим масканларидагидек 1 сентябрдан бошланади. Машғулот бошланганда дастлабки кундаёқ ота-оналар билан учрашув ўтказилади. Бу учрашувда ота-оналар билан педагоглар танишадилар, болаларнинг лаёқати ва истеъдоди ҳақида, уларнинг таълим олиш усуллари ҳақида сўхбатлашадилар. Бундан ташқари, ҳар ўқув йилининг бошланиши ва охирида кўрғазмалар ташкил этилади. Уларда марказда таълим

Анвар ШЕРОВ.
Тошкент шахри.

“ТАДБИРКОР-94”

23-26 феврал кунлари Андижон шаҳрида “Тадбиркор-94” республика ёш тадбиркорлар анжумани бўлиб ўтади. Республикаимизнинг турли вилоятларидан иштирок этадиган 150 га яқин ёш бизнесменлар ушбу илмий-амалий анжуманда иқтисодий ютуқларимизни янада ривожлантириш, эришилганларини оммалаштириш ҳақида, кичик ва ўрта бизнеснинг фаолиятини янада яхшилаш, ёш тадбиркорларга ҳар томонлама кўмак бериш тўғрисида келишиб олишади. Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Кўмитасининг ташаббуси билан ўтказилаётган ушбу илмий-амалий анжуман янги ва фойдали ишларнинг бошланишига, ёш тадбиркорларнинг ишларини ривожланиб кетишига кўмак беради, деб ишонамиз.

ЮТУҚНИНГ “СИРИ” ЎҚИТУВЧИДА

Самарқанд вилояти, Оқтош шаҳридаги 10-гимназия мактабида ажойиб бир синф бор. Ўқитувчиларини ҳайратда қолдириб, бу синф ўқувчиларининг 80 фоизи биринчи ўқув ярим йиллигини фақат “аъло”га тугатдилар.

Бундай ютуққа эришишнинг “сири”ни билиш қийин иш эмас. Синф раҳбари Муҳаббат опа Нарзуллаева — жонни-дили, қалби билан ўз ишига берилган, туғма истеъдод эгасидир. Эндигина мактаб остонасига қадам қўйган болаларнинг ҳар бирига муаллима алоҳида эътибор беради. Шунинг учун ҳам болалар бошқа мактаблардаги тенгдошларидан мураккаброқ ўқув дастурини ўқишларига қарамай, ўзлаштиришлари ёмон эмас. Ўқувчилар эски ўзбек тили, инглиз тили ва компьютерлар билан ишлашни жуда қизиқиш билан ўрганмоқдалар.

Тулқин

ҚИШ...

Чексиз дала олиб ётар тин,
Оппоқ чойшаб ёпинган қирлар.
Бирдан қуёш чиқару елпин
Қор қўшиғин майин шивирлар.

Бу она ер, бу она тупроқ
Оқ парларга қўмилиб ётар.
Қорнинг ҳар бир зарраларида
Битта қуёш қўмилиб ётар.

Юрагимга бир оташ сингиб,
Табиатга айтгум ташаккур.
Кўзларимни қамаштиради
Зарралардан сачраб кетиб нур.

Оппоқ салла ўраган чўққи
Тутиб турар осмонга кафтин.
Биллур томчи пахтага чопади
Шимиб олиб қуёшнинг тафтин.

Тўйиб-тўйиб нафас оламан,
Ҳаво майин, мусаффо, тоза.
Қишлоқ қиши, тонгда қор ёғиб,
Пешин қуёш ярақлар, маза!

Р. АЛБЕКОВ туширган сурат

Истиқлол ҳур диёримизни, ўзбек халқини жаҳонга танитди. Жуда қадимий тарихи ва маданиятига, анъана уюмларига бой бўлган заминни, меҳнатқаш халқни Европа, Осиё мамлакатлари тан ола бошлади. Бизни қанчалар тан олишган бўлса ва қанчалик бошқа мамлакатлар ўргана бораётган бўлса, худди шу йўсинда биз ҳам, халқимиз ҳам биродарлик қўлини узатган юртларни, уларнинг урф-одатини ҳаётини ўргана бошладик. Урганганларимизнинг фойдалисини ўз ҳаётимизга тадбиқ этаётимиз. Бугун Туркия, Америка, Покистон каби бир қанча давлатлар билан савдо-сотиқ, маориф, саноат соҳасида ҳамкорлик қилар эканмиз, газетхон ўқувчилар бу мамлакатларнинг ички ҳаёти билан танишиб бормоқдалар. Аммо ҳали биз яхши билмаган, билишга қизиқишимиз катта бўлган юртлар талайгина. Шуларнинг бири — Миср Араб Республикаси. Республика бугунги кунда ривожланиб бораётган мамлакатлар қаторидан жой олмоқда. Биз газетхон ўқувчиларимизнинг хорижлик болаларнинг ҳаёти, уларнинг ўқишларига қизиқишларини ҳисобга олиб, бу ҳақда маълумот беришга қарор қилдик ва Миср Араб Республикасининг ахборот масалалари бўйича маслаҳатчиси Муҳаммад Мағди ДАЙФга бир неча саволлар билан мурожаат қилдик.

— Болалар — ҳар бир мамлакатнинг ҳаёт давомчилари. Шу сабаб ҳам энг катта эътибор ёш авлоднинг соғлом, баркамол ўсишларига қаратилади. Сизнинг Республикангизда бу борадаги олиб борилаётган ишлар, Аналик ва болаликни муҳофаза қилиш ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Бугунги гўдак — эртанги кун Ватан ўғлони, ҳимоячиси, комил эр йигит. Ватаннинг келажаги буюк бўлиши учун ана шу ёш авлод соғлом, жисмонан ва маънан баркамол бўлишига жиддий эътибор бермоқ зарур. Шу сабабдан ҳам бошқа барча мамлакатлардаги каби Мисрда ҳам Аналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида иш олиб бораётган бешта ташкилот мавжуд. Ушбу ташкилотларнинг барчаси эса биз юқорида айтиб ўтгандек, болаларнинг юқори савияда улғайишлари учун шарт-шароит яратиб беришга ҳизмат қилади. Биз-

Мисрдаги оналар ва болаларга кўп ёрдам бераётган ташкилотлардан яна бири Маълумотлар борасидаги умумий ҳайъат марказий жамиятидир. Бу ташкилот қошида 34 та болалар клублари ташкил этилган. Бу клубларда болалар ижод намуналаридан кўргазмалар, турли хил мусобақалар ташкил этилади, кинофильмлар намойиш этилади, спорт баҳслари ўтказилади. Ҳар бир клубнинг хизматида ойига 2600 нафар болалар фойдаланишади.

— Кейинги йилларда республикамиз таълим системасида жиддий ўзгаришлар юз берди. Бу соҳага киритилаётган янгилıklar жаҳондаги бошқа мамлакатларнинг таълим системасини ўрганиш ва улардан бизнинг шароитга мос келганини ўқув системасига киритиш натижасидир. Бугунга қадар биз кўпгина Европа мамлакатларининг бу соҳадаги тажрибалари билан танишдик. Аммо араб мамлакатларида болаларни ўқитиш, таълим системаси бизга маълум эмас. Шу ҳақда ҳам сўзлаб берсангиз.

— Саволингизга жавобни миллий хавфсизлик

нинг мамлакатимизда бу улғу ишларни амалга

Мисрда оналик ва болаликни бир эмас, беш ташкилот муҳофаза қилади

ошираётган ташкилотларнинг ҳаммасига Миср Араб Республикаси Президентининг умр йўлдоши Сузана Муборак хоним раҳнамолик қилади.

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида иш олиб бораётган ташкилотлардан бири — Аналик ва болаликни муҳофаза қилиш Миллий мажлисидир. У 1988 йилнинг январ ойида Президентнинг махсус Фармони билан ташкил этилган. Аналик ва болаликни муҳофаза қилиш фаолиятини режалаштириш — ташкилотнинг асосий вазифасидир ва у бу борада ишлаб чиққан сиёсатини давлатга тақдим этади. Миллий мажлисга Вазирлар маҳкамаси раиси раҳбарлик қилиб, ўз навбатида бу ташкилот жумҳуриятдаги Аналик ва болаликни муҳофаза қилувчи бошқа ташкилотлар билан ҳам ҳамкорлик қилади. Улардан бири — техникавий маслаҳат органидир. Унга ҳам Сузана Муборак хоним раҳбарлик қилади. Бизнинг Республикаимизда бугунга қадар ҳам беш йилликлар давом этаётганини айтиб ўтиб, ушбу техникавий маслаҳат органи 1992-97 йиллар давомида Аналик ва болаликни муҳофаза қилиш сиёсатини олиб бориш ва режалаштириш бўйича иш олиб боради.

Бу соҳада иш олиб бораётган ташкилотларнинг яна бири — Болаликни муҳофаза қилиш бўйича илмий марказдир. 1988 йилда ташкил этилган бу ташкилотнинг асосий мақсади болалар билан боғлиқ масалаларни ўрганиш, жумҳуриятда, регионда ёки ундан ҳам ташқарида бўлсин, барча болаларнинг идрок қуввати, кучи давр талаби даражасида бўлишига ҳаракат қилишдир. Шу вазифани амалга ошириш ниятида марказ қошида эҳтиёж имконияти жуда кенг бўлган йирик кутубхона ташкил этилган. Бу кутубхонада дунёдаги барча тилларда чоп этилган ва бола, унинг тарбиясига боғлиқ бўлган адабиётлар жамланган.

Болаларга гамхўрлик қилиш маркази жамияти ҳам ёшларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ёқловчи ва уларнинг баркамол, соғлом ўсишларига хизмат қилувчи ташкилотлардан. 1984 йилда ташкил этилган бу ташкилот ёш жиҳатдан каттароқ бўлган, бошланғич таълим ёшидаги болалар билан кўпроқ шуғулланади. Болаларнинг ёзги таътилларини кўнгилдагидек ташкил этиш, маҳаллалар билан биргаликда, уларнинг имкониятларидан келиб чиққан ҳолда болаларнинг ўсиб-улғайишларига кўмак бериш, айни чоғда ногирон ва мажруҳ болаларга гамхўрлик қилиш ташкилотнинг яна бир вазифаларидандир.

ҳақидаги гаплардан бошламоқчиман. Ҳар бир давлат ўз хавфсизлигини таъминлаш учун уч нарсага жиддий эътибор беради: иқтисод, ҳарбий хизмат ва сиёсатга. Ана шу уч соҳа жам бўлгандагина ҳар қандай давлат ўзини осойишта ҳис этади. Аммо уларнинг қай даражада самарали фаолият кўрсатишлари энг аввало таълимга, тарбияга чамбарчас боғлиқдир. Шу сабаб ҳам республикамизда таълим ва тарбия соҳасига жиддий эътибор берилади. Болалар 4 ёшдан бошлаб боғчага қатнай бошлайдилар. Ундан кичик ёшдагилар учун яслилар фаолият кўрсатади. Миср олийгоҳларида айнан ана шу боғчаларда ишлайдиган тарбиячилар тайёрлайдиган куллиётлар мавжуд. Бу куллиётларни битирувчилар ўсиб келаётган авлодни тўғри тарбия қилишга оид малака ва билимларга эса бўладилар. Биргина Қоҳира шаҳрининг ўзидагина биз айтиб ўтган боғчаларнинг сони 1075 тадир.

Мисрда таълим системаси 12 йилликдир. Боғчадан кейин 6 ёшга тўлган болалар беш йил давомида бошланғич таълим даврини босиб ўтадилар. Бугунги кунда республикадаги 8 миллионга яқин болалар ана шундай бошланғич мактабларда ўқишмоқда. Ва шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, бошланғич таълим барча учун мажбурийдир. Бошланғич мактаблардан сўнг ўқувчилар тайёрлов таълими мактабларига, сўнг ўрта мактабларга қадам қўядилар. Ўрта мактаблар икки турга бўлинади: умумий ва техникавий. Бундай бўлиниш асосан керакли ишчи кадрларга бўлган эҳтиёжни ҳисобга олган ҳолда ташкил этилган. Қишлоқ хўжалиги, саноат, тўқимачилик ва савдо-сотиққа ихтисослашган мактаблар умумий мактабларга киради. Бундай мактабларни яхши баҳоларга тугатган ўқувчилар олий таълим олишга киришадилар. Мисрда 48 га яқин университетлар, ўрта-махсус билим юртлари ва институтлар мавжуд. Бугунги кунда давлатимиз олий таълим

олаётган талабаларнинг сонига эмас, уларнинг сифатли билим олишларига эътибор бермоқда.

Ҳар бир талаба ўқишни тугатгач қайси давлат корхонасида ва ким бўлиб ишлашни яхши билади. Бу эса ўз навбатида давлатнинг кадрларга бўлган эҳтиёжини қондиради ва ишсизликка барҳам беради.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, республикада ўқиш ва ўқитиш ишлари билан бир қаторда уларга шарт-шароит яратиб беришга ҳам жиддий эътибор берилади. 1992 йил, 12 октябрь кунда бўлиб ўтган зилзила фожеасидан кейин мактаб ва ўқув муассасаларининг бинолари мустаҳкам ва иқлим зилзилаларига дош берадиган қилиб қуришга катта эътибор берилмоқда. Бундан ташқари, бизда бугунга қадар ҳам саводсизликни тугатиш муаммоси мавжуд. 1991 йил юртимизда саводсизликни тугатиш йили деб эълон қилинган эди. Бу борада олиб борилаётган ишларни 1999 йилгача тугатиш режаси ишлаб чиқилган.

Давлат томонидан 1992-1997 беш йиллик учун Аналик ва болаликни муҳофаза қилишга 5 миллиард Миср жунейҳи ажратилган бўлиб, унинг 3,7 фоизи таълим ва тарбия соҳаси учун ишлатилади.

— Хабарингиз бўлса, турғунлик йиллари даврида мамлакатимизда болалар жиноятчилиги кўрсаткичи жуда юқорилаб кетганди. Аммо республикамиз эришган мустақиллик сабаб бу рақам ва кўрсаткичлар кескин камайди. Ўзбекона анъана ва қадриятларимизнинг қайта тикланиши, болаларнинг диний таълимлар билан танишиши, ҳукуматнинг болаларига алоҳида гамхўрлик қилиши бунга сабаб бўлган бўлса, ажабмас. Айтингчи, сизнинг Ватанингизда ҳам ушбу муаммо борми? Болалар жиноятчилигининг олдини олиш борасидаги ишлар қандай?

— Менинг фикрим битта — бола сўзининг ёнига жиноят сўзини асло яқинлаштириб бўлмайди. Чунки жиноятни фикри қотиб қолган, ғаламисликни ўйлаб иш қиладиган кишилар содир этади. Бола эса ёш ниҳол. Уни қандай тарбия қилсангиз, шундай мева оласиз. Мен боланинг нотўғри, ўйламасдан қилган хатти-ҳаракатини жиноят дегим келмайди. Бундай ноҳўя хатти-ҳаракатлар баъзи ижтимоий сабаблар остида содир этилади. Мисол учун, оиладаги, ота-она ўртасидаги жанжал ва қабиҳликлар пок бола қалбига озор етказмасдан қўймайди. Шунинг натижасида бола нотўғри йўлга кириб қолади.

Мисрда ана шундай балоғатга етгунча нотўғри ва ноҳўя хатти-ҳаракат қилиб қўйган болалар учун ўсмирлар марказлари ташкил этилган. Бундай марказлар ижтимоий ишлар вазирлиги қарамоғидадир. Ўсмирлар бу ерда кун бўйи бўлишади. Шу билан биргаликда албатта, бирон ҳунар ўрганишади. Бу тарбия муассасасини тарқатишнинг бирдан бир йўли ҳунар ўрганиш ва ўрганганларини намойиш этишдир. Бундай тарбиядан асосий мақсад — бу ўсмирдан ўз юртига фойда келтирадиган фуқаро тарбиялаш. Бундай марказлардан келган жуда кўп ёшлар бугунги кунда мебель, тўқимачилик, тери ва терини қайта ишлаш корхоналарида муваффақият билан ишлашмоқда.

— Ватанимиз мустақиллигининг кейинги йилларда кўпгина мамлакатлар тан олди. Шундан кейин нафақат катталар, балки болалар ўртасида ҳам дўстлик алоқалари мустаҳкамлана бошлади. Ўзбек фарзандлари хорижга билим олишга боришмоқда, чет элик болалар ҳам бизнинг юртимизга ўқишга, дам олишга, тенгдошлари ҳаёти билан танишишга келишмоқда. Иккала республика орасида ҳам шундай режалар борми?

— Миср ҳукумати ва халқи ўзбекистонлик оналик ва болаликни муҳофаза қилиш борасида иш олиб бораётган кишилар, вакилларни ўз бағрида, буюк Ниль соҳилларида кўришдан ва улар билан ҳамкорлик қилишдан бағоят хурсанд. Ўйлайманки, ҳадемай, бир қатор мисрлик ўқувчи ёшлар ҳам “Менинг Тошкентда, Ўзбекистонда фалончи исмли ўқувчи дўстим бор”, деб айта олишади.

— Мазмуни суҳбатингиз учун ташаккур.

Д. ТУРАХМЕТОВА ёзиб олди.

تحية من كل طفل مصري يعيش بأرض النيل إلى أخيه الطفل الأردني
رجل المستقبل السيد .
مجدى صيف .

Ниль муқаддас тупроғида яшаётган мисрлик болалардан Ўзбекистоннинг бахтли келажagini яратувчи ўзбек болакайларига саломлар бўлсин.

Мағди ДАЙФ.

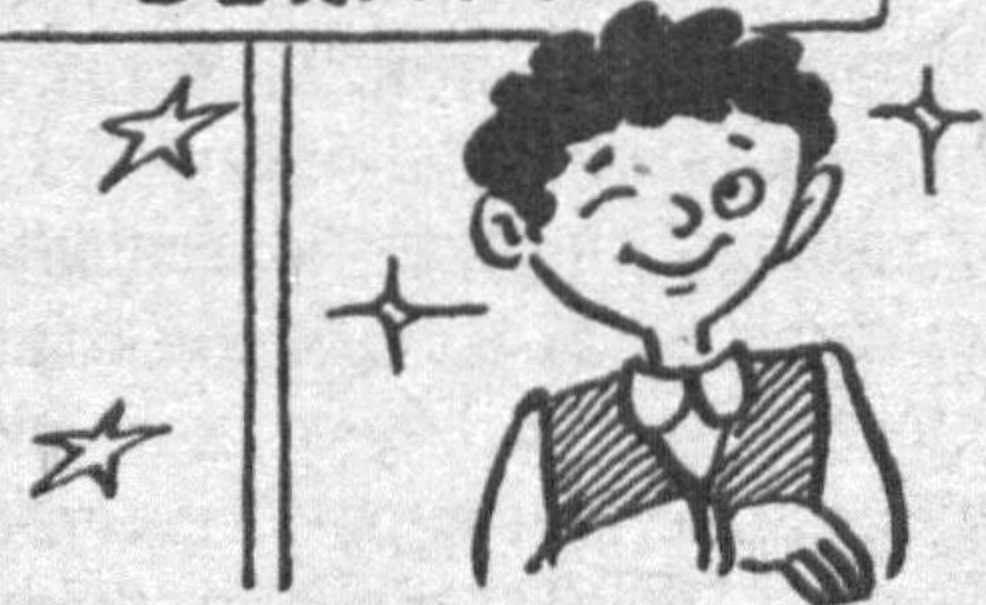

АЗИЗ КУЛГИ ШИНАВАНДАЛАРИ!

Маълумингизким, газетамизнинг "Хандобус" номли кувнок саҳифаси бор. Шу бугунгача унинг чиқишида узилишлар бўлди. Бунга сабаб бир томондан танқислик даврида техниканинг эҳтиёт қисмларини топиш анча қийин кечаётган бўлса, иккинчидан — унинг номига келаётган ичакузди ҳажвия, шеър ва қизикдан-қизик хангомаларнинг негадир камайишидир.

— Менинг мушугим жуда ақли, — гердайди Мамасоли. — У овқатланиб бўлгач, қосасини тили билан ялаб, тозалаб қўяди.
— Менинг мушугим сенкидан юз чандон зийрак ва чаққон экан, — кўзлари чақнаб гапни илб кетди Мирвали. — Эрталаб кечроқ уйғонсам, у менинг бетимни ялаб, ювиб қўяди.

А □ □ □ □ □ АНТИҚА ОЛАМ БЕКАТИ

— Менинг чанам яхмалакда шунақа тез учади-ки, — оғзининг таноби қочди Валининг, — ростини айтсам машиналарни ҳам ортда қолдириб кетади.

— Менинг чанам ҳам ёмон эмас, — гапга аралашди Элдор. — Кеча тепаликдан бир яхмалак учдим-ки, бир пайт ён-веримга қарасам вагон тортиб кетаётган паровоз ҳам менга етолмаётган экан.

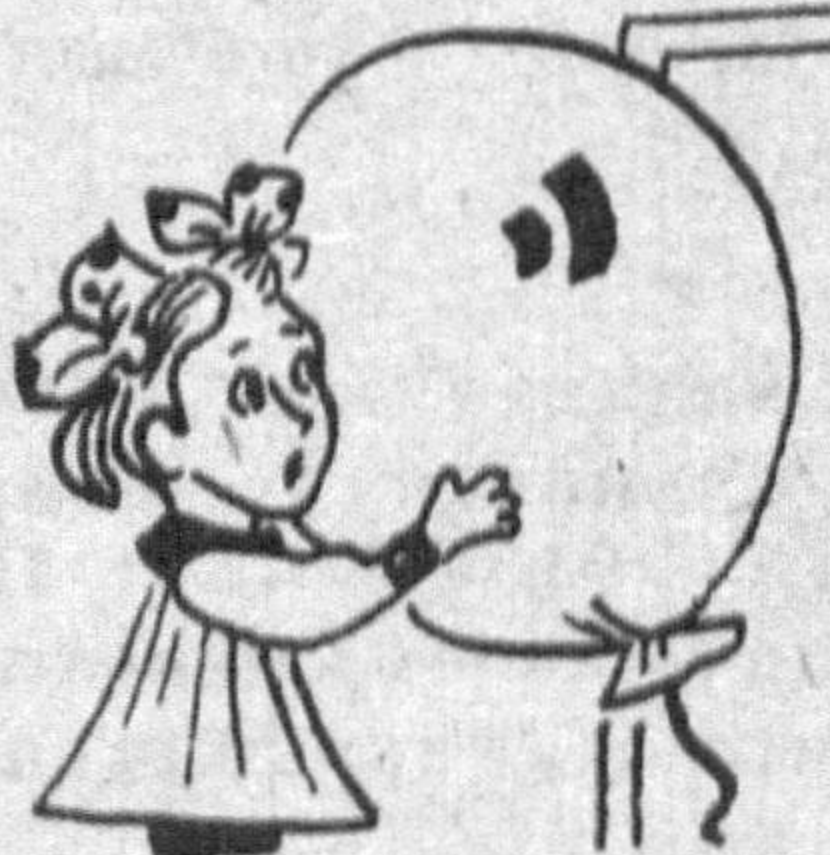
— Биз кеча ҳовлимизда зўр қорбобо ясадик, — синфдошларидан суюнчи олди Олмос. — Уйимиз қорбобонинг панасида кўринмай қолди.

— Биз ясаган қорбобо олдида сенларники чумолидек гап экан, — гердайди Аббос. — Бизнинг қорбобо нақ осмону фалакка етди. Ҳатто, кўкда учаётган самолёт қорбобомизни айланиб ўтди.

— Дадам менга ажойиб шар олиб берди, — деди Гулшода. — Мен уни шишираверибман, шишираверибман бир пайт қарасам, уй эшигига сигмай қолибди.

— Шунга ҳам ажабланиб юрибсанми? — гапни илб кетди Маржон. — Дадам олиб берган шарни чунонам шиширдим-ки, бир пайт қарасам у мени тўртинчи каватдаги уйимизга кўтариб чиқариб қўйди.

"ЧАШМА" ДАН ҚОНИБ

Мақтабимиз янги ўқув йилида гимназияга айлантирилди. Ўқув дастурлари бироз мураккаблашгани учун ҳам мактабдошларим дарсларни жиддий ўзлаштира бошлашди. Шундай бўлишига қарамай, улар мактабимиз қошида ташкил этилган турли хил тўғарақларда қатнашишга ҳам вақт топишади. Спортнинг бир қанча турлари, бадний ва адабий тўғарақлар доимо болалар билан гажум.

Яқинда эса адабиёт ва санъатга, рассомлик ва журналистикага қизиққанлар учун ҳам қувончли воқеалар бўлди. Улар учун "Чашма" деб номланган мактаб газетаси ташкил этилди. Матлуба опа Мирсоатова раҳбарлик қилаётган Ю-А гимназия синфи газета муҳарририяти аъзоларидир. Улар газетачиликка ихлосманд мактабдошларимнинг хабар, мақола,

шеър ва ҳикояларини кўриб, улар асосида "Чашма"нинг биринчи сонини чиқаришга муваффақ бўлдилар. Унинг саҳифаларидан ижодкор ўқувчилар — Гулчохра Тиллабоева, Шахло Султонова, Алишер Алиев, Абдулло Йўлдошев қабиларнинг ижод намуналари, еш расом Шухрат Рамазоновнинг карикатуралари жой олган.

— Мазкур ҳафталик газета, — дейди мактабнинг "Ёш қаламкашлар" тўғараги раҳбари Зоир Турсунов, — бўлгуси шояр, ёзувчи, расом ва журналистлар учун бошлангич татлим вазифасини ўтайди. Чунки улар "Чашма"да қаламларини чархлаб, келгусидаги муваффақиятлари учун замин тайерлайдилар.

Қодирхўжа ОТАХОНОВ,
Тошкент шаҳридаги
114-мактаб ўқувчиси.

— Аслида бу ишни ўз фарзандларимни спортга

Шунга қарамасдан, "Хандобус" ҳайдовчисининг саъй-ҳаракатлари туфайли у яхшигина таъмирланиб, яна ўз йўналишини давом эттиради. Ўйлаймизки, "Хандобус" сиз — кулги шинавандалари билан янада мустаҳкамроқ кўприк ўрнатади. "ХАНДОБУС"нинг бугунги ҳайдовчиси — Абдусаттор СОДИҚОВ, Зомин туманидаги 1-мактабнинг "Илҳом" тўғараги раҳбари.

МЕН БОҒЧА ОПАМАН

Боғчадан қайтган Шохиди уйда ким биландир гаплашарди:

— Ҳой, зумрашлар, қани энди ҳамма овқатга! — деди у баланд овозда. — Ҳар галгидек бир косада иккита-иккита бўлиб овқат ейсанлар. Жой етмаганлар бироз тик туриб турсаларинг ўлмайсанлар. Бурчакдаги столчада ҳеч ким ўтирмасин. У бизнинг жойимиз. Қошиқни бунча шақирлатасанлар, зумрашлар, қулогим шангилаб кетди-ку. Ў-ў, Боқи, бунча овқатни шошиб ичасан, ортингдан биров қувлаб келаяптими? Наси, Жами қошиқни талашмаларинг. Оғзингни юм, Беги, ҳамма ёгингни пашша босиб кетибди-ку. Овқат еб бўлганлар косасини ошхонага олиб бориб қўйинг эсдан чиқмасин. Компотни ичмасаларинг ҳам бўлади, ўринларингни ҳўл қилиб қўясанлар. Ўрик хом экан, қоринларингни оғритади. Ўзимиз амаллаб ермиз.

Овқатни еб бўлганлар уйкуга. Бир қароватга иккитадан ётинглар. Шохиди, сен нега бақадек кўзингни очиб ётибсан, овқатга бўкиб қолдингми? Нафсини тийиб, озроқ ейиш керак-да. Юм кўзингни Ди-ли, отга ўхшаб пишиллайверма. Бунча ағанайсан, ўриндиқларни гижимлаб ташладинг-ку! Ҳой, жувонмарг ўлгур, Шоди, қуёнчани нега қучоқлаб олдинг? Қўғирчоқни тез жойинга қўй, кир қилиб қўясан. Эй, худо, булар қачон қотиб қолишар экан-а.

Сенга айтайман, Аки, ухла тезроқ, бўлмаса кўзингга бармоғларимни тиқиб оламан. Нега бунча безовта бўлиб қолдинг, ҳа яшамагур, яна тагингни ҳўл қилдингми? Туядек бунча кўп сув ичмасанг, тўймай ўлгур. Мана тагиннинг, уйга олиб кетасан, оинг яхшилаб ювиб, дазмоллаб берсин. Энди ким ухламаса, бурчакда икки қўлини кўтариб туради. А-а-а, шундай уйқум келаяпти-ки, мен ҳам бироз мизғиб олай.

— Ким билан гаплашайсан? — ҳайрон бўлди уйга кирган Баҳор хола Шохиданинг ёлғиз ўзи ўтирганини кўриб. — Бундай кўпол сўзларни кимдан, қаерда ўргандинг?

— Э-э, ойижон, мен қўғирчоғим билан гаплашайман. Ҳозир мен Шохиди эмас, боғча опаман. Боғча опамиз бизни ҳар кун шундай ухлатади-да. Қўғирчоғимга шунга айтиб берайман.

— Ҳа, гап бу ёқда экан-да. Ҳозирги болалар замонасига яраша — анойи эмас — боғчада кўрганини қилинади-я, — лабини тишлаб, бошини сарак-сарак қилди Баҳор хола.

ЁҒОЧНИНГ ТЕРИСИНИ ШИЛМАНГ

Ёғочнинг пўстлогини арчиётган дадасига Гулсара савол берди:

— Дада, нега ёғочнинг терисини шилаяпсиз, жони оғрийди-ку.

СОАТНИ УЙҒОТАМАН

— Шухратжон, соатнинг кўнгиригига дам бериб қўйгин, эрталаб ухлаб қолмайлик, — тайинлади бувиси.

— Хотиржам бўлинглар, агар ухлаб қолсаларинг, соатни ўзим уйғотиб қўяман, — гапга аралашди Гулсара.

ОСМОНДА СУВ ТУГАБДИМИ?

— Ҳайрият ёмғир тинди-ей, — деди бувиси осмонга қараб.

— Нима, осмонда сув тугабдимми? — ҳайрон бўлди Гулсара.

А □ □ □ □ □ ЛОҒЧИЛАР БЕКАТИ

ЮЗИМНИ ЮВИБ КЕЛАЙ

Боғчага етай деб қолганда Гулсара ортига қайтди.

— Тезроқ юр, мактабга кеч қолаяпман! — жиғибийрони чиқиб синглисини судради Шухрат.

— Энди эсимга тушди, эрталаб бетимни ювмабман, — йиғлагудек бўлиб минғирлади Гулсара. — Уйга бориб юзимни ювиб келмасам боғча опамиз уришадилар.

АРИ ҚОПИБ ОЛДИ

Кучукка тош отган Шухратга бувиси танбеҳ берди:

— Кучукка тош отма, қопиб олади. Орадан кўп вақт ўтмай синглиси Гулсарани ари чақиб олди.

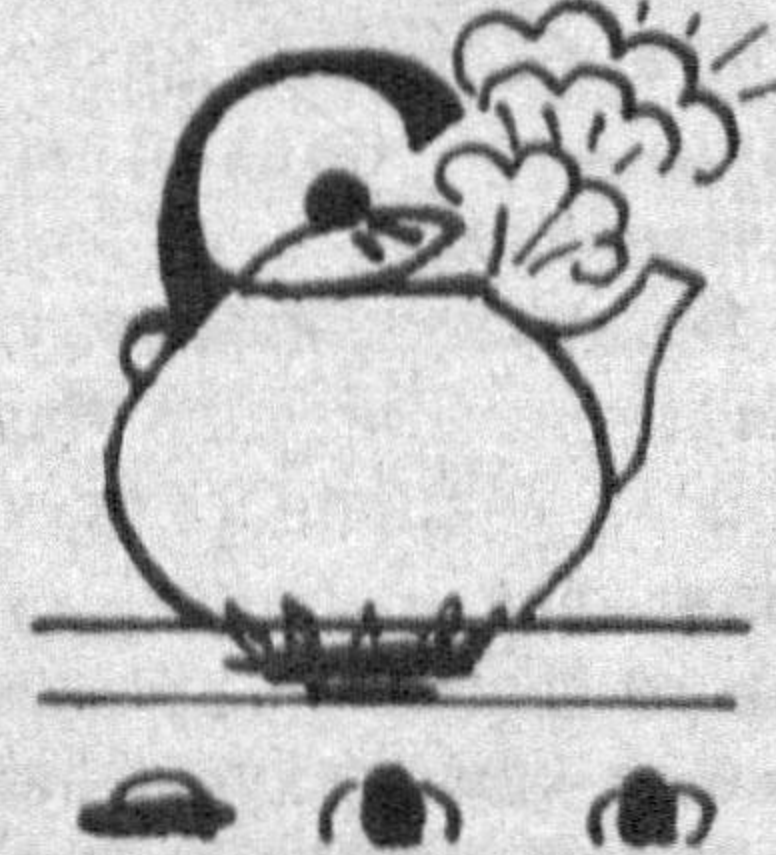
— Буви ари бетимдан қопиб олди, — деди у кўз ёшларини оқизиб.

ЧОЙНАҚДАН ТУТУН ЧИҚАЯПТИ

— Шухрат, чой қўйган эдим, кўргинчи қайнадимкин? — деди ойиси тандирга ўт ёқа туриб.

— Ойи, чой қайнади, — деди Гулсара чаққонлик қилиб. — Ишонмасангиз келиб кўринг, чойнақдан тутун чиқаяпти.

Дангара туманига қарашли каттақўрғонлик Баҳром аканинг болаларни тўплаб, спорт билан шугуллантираётгани ҳақидаги хабарни эшитиб, у киши билан яқиндан танишиш истаги тугилди. ... Баҳром аканинг ҳовлисидамиз.

УЙДА СПОРТ ТўҒАРАГИ

қизиктириш, жисмонан бақувват қилиш мақсадида бошлаган эдим. Мана шунга ҳам икки йил бўлибди, — деб гап бошлади Баҳром ака Мардонов. — Лекин кейинчалик кўни-кўшниллар, мақалладошларнинг фарзандлари ҳам келиб қўшилишди. Ҳозир улар орасида кўшни қишлоқдан келган спорт ишқибозлари ҳам топилади. Шу кунгача икки гуруҳ спортчи болаларни тарбиялаб чиқардим. Уларнинг ҳар бирида 10-12 нафардан болалар бор. Ўзим савдо ходимиман. Мақтовлик "класс" устоз эмасман. Спорт анжомларига келсак мактаблардаги жисмоний тарбия ўқитувчилари билан маслаҳатлашган ҳолда

мўлжалланган спорт анжомлари спорт майдонидан ўрин олган.

— Болаларга ҳар гал босиқ бўлишларини таъкидлайман, — сўзини охирилади Баҳром ака. — Ўрганиб олсаларинг ҳарбий хизматда ва ҳаётда қўл келади, дейман. Қолаверса, спорт соғлиқ гарови эмасми?

Ҳа, Баҳром ака ҳақ. Баҳром аканинг бу хайрли иши бошқаларни ҳам худди шундай — болаларнинг соғлиги тўғрисида қайғуришга чорласа, не ажаб!...

Тошпўлат ТУСНАЗАРОВ,
Фаргона вилояти.

Шакар СУННАТОВ

У виждон азобида юриб, қирк кун деганда ўзини одил суд ихтиёрига топширди. Бу йигит Мингбулок қишлоғидан чиққан йигирма тўрт ёшли шоир бўлиб, фалокат юз берган кун даҳшатдан безабон қолди. Қирк кун кундалик ёзди. Ҳозир суд залида шу кундалик ўқилмоқда — унда ҳамма воқеалару руҳий изтироблар тартиб билан ёзилган эди:

"15.08.93. Бугун тўйим бўлган кун. Тўй бўлгандан кейин унинг ташвиши ҳам кўп бўларкан — эртадан кечгача меҳмон кузатдик, бири келади, бири кетади... Ўша кун базмдан сўнг яқин ўртоқларим билан роса ўтирибмиз, оз-моз ичибман ҳам шекилли, ухлаб қолибман. Тушга яқин уйғотишди: "Туманга мотоциклинг билан тоғангни ташлаб кел", деди меҳрибон отагинам. Йўқ, деёлмадим. Лекин бошим карахт эди. Марказ узок бўлса-да, шамолда бошим ҳам жойига келиб қолади, деб ўйладим. Роппа-роса ўн беш дақиқада етдим, тоғанни ташлаб, бир чўмичда сув ичдим у ортга қайтдим. Кейин эслаб кўрсам, сув ичиб яна кечаги ҳолимга қайтибман. Кейин... кейин... ҳозир, ҳозир айтаман...

Йўл асфальт эди, тезлик кўрсаткичи сақсон эди, кўзларим гира-шира кўрарди, бирдан мотоцикл нимагадир урилганини сездим, сўнг тормозни босдим, ортимга қарасам... Ўн беш қадамлар нарида ёшгина... қизалок қип-қизил қонга беланиб ётарди. Мотоциклинг орқа гилдираги янчиб ташлаган эди... Ҳамма жойи қон, худди буюкқа бўялгандек... Кўрқиб кетдим, нима қиларимни билмасдим. Тилим қалимага келмасди. "Ҳеч ким кўрмасин, тезда қоч", деган фикр яшин тезликда миямга келди. Атрофга қарадим: бир аёл югуриб мен томон келарди. Шошиб моторни юргиздим-у..."

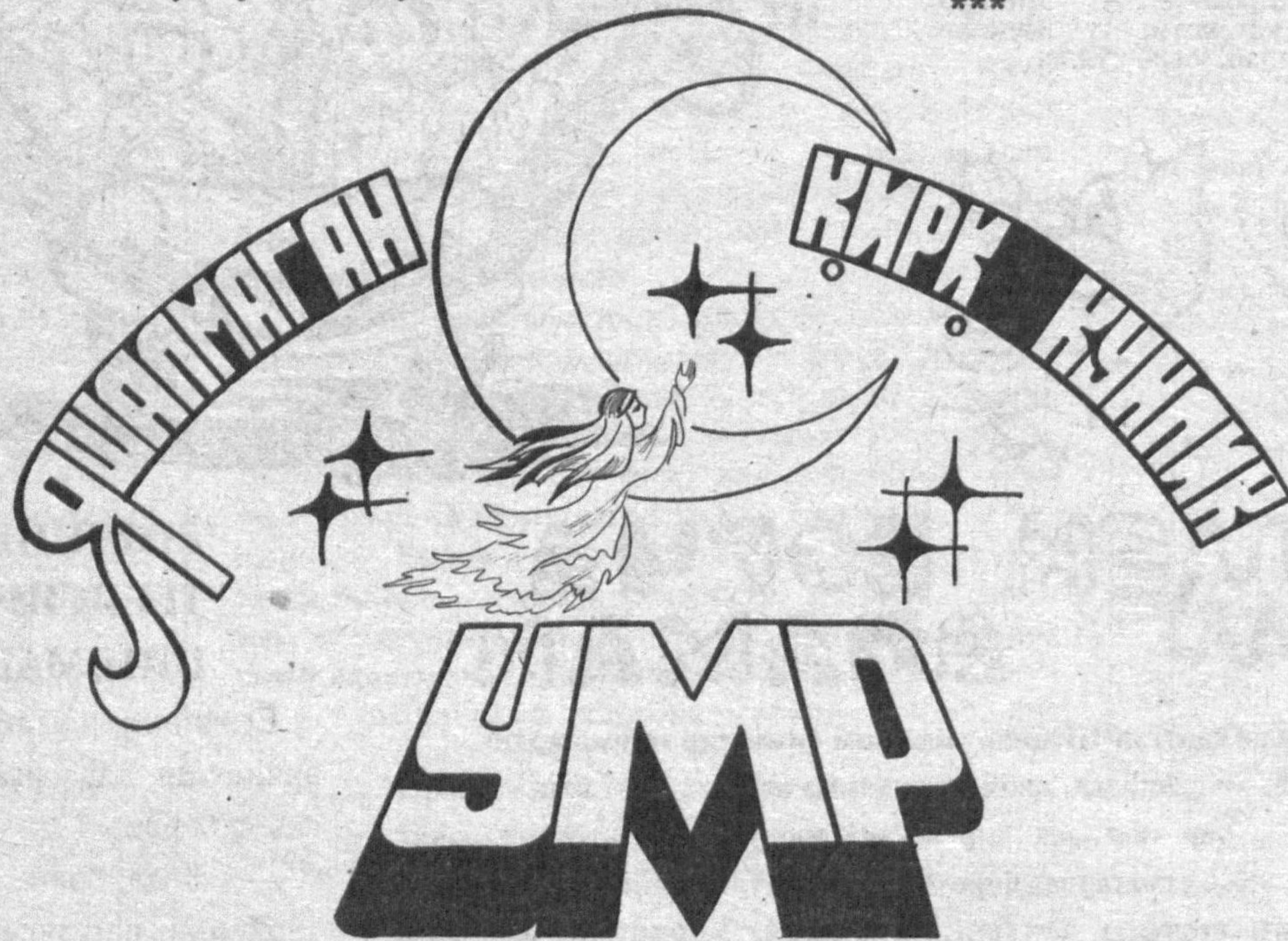
— Шошиб моторни юргиздию, — дея тўлдирди биринчи гувоҳ (бу қизалокнинг онаси эди), — шамолдай учди-кетди. Қонга беланган қизалогимни йиғлаб бағримга босганимча, қарганиб қолавердим.

Йигит онага қаради, ўша он манзараси кўз ўнгиди жонланди. Қарасаки, дилбанди жонсиз. Унинг ёнига тиз чўқади, Ойгул эди унинг ҳаёти, бахти, қувончи, уйнинг чироғи. Шу бугун, худди шу он қаршисида бу бахт ҳам, бу қувонч ҳам, бу чироқ ҳам сўнганди. "Ойгул дейди, ёлғизим дейди, сен уйқудамисан дейди, майли ухлайвер, мен ҳозир сенга ширин-ширин қулчалар епиб келаман, дейди. Мана, қулча, дейди". Атрофдан қўлга илинган юмшоқ бир нарсани олади. Бу қизалогининг юдинган бир парча эти бўлади, бирдан хотири

тикланади, туйқус даҳшат босади, вужуди қалтирайди, томирлари увиша боради, борлик қоронгулашади, мижжалари секин-аста юмилади ва "Ойгулим" деганча йиқилади.

"Шу тезликда қишлоқ чеккасида катта жарлик томонга буридим. Мотоциклни жарга қулатиб, устидан тупроқ билан кўмдим. Бу ишларни шу қадар тезлик билан бажардимки, агар ортингдан биров калтаклаб турган тақдирда ҳам бу каби ишлар осон кўчмасди.

Шом тушар маҳал уйга қайтдим.

ёки УНИ ЎЙЛАДИМ, ДЕМАККИ,
ҚИРК КУН УНИНГ УМРИНИ ЯШАДИМ

Отагинам пешвоз чиқди, менинг авзойимни кўриб, шошилиб сўради:

— Тинчликми? Рангинг бир синиқ?

— Тинчлик, ота, тинчлик, — дегандек бош чайқадим.

— Техниканг кўринмайдими? — деди яна.

Индасамдан уйга кириб кетдим.

Шу тун айрича эди. Бироқ кўнглимга ҳеч нарса сизмасди. Бугун ўй-хаёлим ўша қиз ва югуриб келаётган онада эди. Қўшни хонага чиқиб кетдим, тинчлик йўқолган эди. У еқдан бу еққа сарсари юрардим, сиқилиб кетдим, арокни олдим... Ана дедим, мана, дедим. Кўзим илинган экан... Тушмиш...

Бошда, ваҳимали қоронгулик бўлди. Вакт ўтиши билан қоронгулик чекиниб, оймомо чиқди. Атрофга ойдинлик инди, шунда кўм-қўқ майсазорда ўн-ўн беш чоғи қизалок фаришталарни кўрдим. Улар бири-бирига ҳамоҳанг ширали товушда қўшиқ қуйлашарди, кийимлари бир рангда эди — оқ. Ўртақдаги қизалок унинг нигоҳини тортди, бу ўша эди. — Ойгул-а! — овоз берди у. Лекин қизалок на қайрилиб қаради, на бир овоз берарди: қуйлаганча окқуш монанд рақсга тушарди, — Ойгул-а, жон она синглим, сен мени кечир, мен атайлаб қилганим йўқ, тасодиф, тасодиф... Кучли тўзон турди. Борлик остин-устун бўлди. Қаердадир ит ҳуриди, қаердадир дарахт синди... Унида тўзон бир томон итқитди, олатўсирдан сўнг ўзини чоҳда кўрди, "ялт" этган чақмоқ ёруғида чоҳ деворларида шундай битикни ўқиди:

"АЙБДОР. ЗУЛМАТГА МАҲҚУМ".

— Бизни бу фалокатдан огоҳ этишгач, — дея навбатдаги кўрсатмани берди мили-

ция лейтенанти Б. Б (исми-шарифлари кўрсатилмаслиги сўралган), — тезлик билан текширув ишларини бошладик. Маълумки жиноятчи "Восход" мотоциклида бўлган, туманда шу маркадаги барча мотоцикллар назорат қилинди. Ҳатто чекка қишлоқларда ҳам текширув ишлари кўнгилдагидек ўтказилди. Бироқ, калаванинг учини топиш қийинлашиб бораверди.

Ахийри виждон дедик, виждон амир этар, ахир инсонлармиз-ку, дедик, кутдик, кутиш керак бўлмаган нарсаларни кутдик...

келинчак, кўзлари жикқа ёш эди. — Мен бунди сезардим, лекин у кишидан "Нега?" деб сўролмадим. Чунки ҳали бири-биримизга эл бўлиб кетмаган эдик. Эҳтимол, ҳозир гапирмоқчи бўлаётган гапларим ноўриндир, бироқ ўша кунгача чекилган изтиробларимни эслолмасдан ўтолмайман. "Балки, — деб ўйлардим, бу янги ҳаёт қулфланган, қулфини мен эса очмоқ ниятидаман, балки кўнглининг буюргани мен эмасдирман? У киши урф-одатдан бир қадам чиқмай бурч номлиг бир талабли тушунчага содик қолгандир? Одат ва бурч маҳқумлиги — кўнгили истак ва хоҳишларига қарама-қарши куч. Ахир бахтли ҳаёт ҳамиша ўзганинг бахтсизлиги устига қурилади, деб ҳам бекорга айтишмайди-ку. Афсус, бунди ҳеч ким бошда тушунмайди. Кейинроқ тушуниб, "Нима қилмоқ керак?" дегудек бўлса, "Бурч" дейишади. Агар шундай бўлса, бурч бизнинг йўлимизни ойдин қилади. Бу учун фақат вақт керак.

Ахийри, шу тўхтама келдим, бироқ орадан уч ой ўтса-да, унинг менга бўлган совуққонлигидан ўзгариш сезилмади. Галати эди у киши. Тунлари ухлаб ётар экан сапчиб ўрнидан туриб кетарди, худди бир нарсани йўқотиб қўйгандек ниманидир қидирар, қидира-қидира қайфияти бузилар, "Сен мени кечир, сен ухлайвер", дерди йигидан бери бўлиб. "Нега ахир, қайси гуноҳингиз учун узр?" дея сўрагандек бўлсам, қулоқ тутиб мени тингларди. Сўнг бир нуқтага тикилганича узок ўйлар, тахминлар, туриб-туриб қизариб кетар ва "Сен ухлайвер", дерди-да, қўшни хонага йўналарди. Кунда, тунда изтиробга гарқ эди.

"... ўзини чоҳда кўрди. "Ялт" этган чақмоқ ёруғида чоҳ деворларида шундай битикни ўқиди: "Айбдор. Зулматга маҳқум".

**Бир вулқон қон туфлар осмонга қараб,
Осмонда юзига парда тортди ой.
Ларзалар вужудда
Кимдир эса лой,
Вой, жигарим вой!!!**

"Орадан қирк кун ўтди, қирк кунки, мен ўзимни билмай яшадим, қирк кунки, ўнгимда ҳам, тушимда ҳам Уни ўйладим, демакки, қирк кун Унинг умрини яшадим. Адоқсиз тунларнинг узунлигида шу қарорга келдим — бундай ортиқ яшаб бўлмайди. Бармоқ ва бошни эгмоқ керак. Шундай қилишим муқаррар. Муқаррарликдан қочиб бўлмайди, қайсидир ёзувчи сўзи билан айтганда: "жиноятчини бемалол тепалиқлар томон сайрга жўнатиб, ҳукм ижроси олтидан хуштак чалсанг, ўзи дарҳол ҳозир бўлади". Чунки у — маҳқум.

Зал оёққа қалққан эди. Ҳукм ўқиларди: Бекназаров Тоир Жавлонович, 1993 йилнинг 16 августиди содир этган оғир жинояти учун Ўзбекистон Республикасининг...

У ўз устидан ўқилаётган ҳукмини эшитмасди, кўз ўнгиди фаришталарнинг окқушларга айланиб, уфқ томонга учиб бораётганини элас-элас кўрарди, элас-элас...

Навоий.

Бош муҳаррир: Ақром БЕРДИМУРОДОВ.

Таҳрир ҳайъати:
С. БАҲНОЕВ, М. ДАВЛЯТОВА,
Ф. ЖАЛИЛОВА, А. КЎЧИМОВ,
М. ПИРМАТОВ / масъул котиб /,
Ш. СУННАТОВ, Д. ТУРАХМЕТОВА.

Таъсис этувчилар:
ЎЗБЕКИСТОН ЕПЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ
ҚЎМИТАСИ, ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ
Газета 1929 йил, 1 августдан «Ленин учкуни»
номи билан чиқа бошлаган.

Газета ҳафтанинг чоршанба кўни чиқади.

Маълумот учун телефон: 33-49-45

Бизнинг манзилгоҳ:
700083, ТОШКЕНТ ШАҲРИ,
МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ-32 УЙ
Напр кўрсаткичи: 64563